

BARÁTUNK A TERMÉSZET – 2020-2021

CÉGÉNYDÁNYÁDTÓL A HANKOVSZKY-LIGETIG

A Hortobágyi Nemzeti Park és a Kiskunsági Nemzeti Park – 5-6. osztály

1. RINGATÓ

Hallgassátok meg az Alma együttes előadásában a Ringató c. verset!

a) Állapítsátok meg, milyen sorrendben követik egymást az idézett verssorok a költeményben! (*Ismétlődő verssoroknál az első elhangzásra figyeljete!*)

b) Készítsetek egy A/4 méretű illusztrációt a vershez!

- A** Babérfűz lengedez, póc is csobban
- B** Cuppan a, cuppan a zsombék halkan,
- C** Gyöngyöket érlel a harmatfű,
- D** Híznak a, híznak a tőzegmohák,
- E** Örööm a titkod, bennem bízz.
- F** Puha lóp mélyén alszik a régmúlt,
- G** Röpte a légben habkönnyű.
- H** Szitakötő libben kékes szárnyán,

Segítség:

<https://www.hnp.hu/uploads/files/kornyezetineveles/Alma%20egy%C3%BCtt%20-%20%23Hortob%C3%A1gy/06%20Ringat%C3%B3%20mp3.mp3>

2. TÁJVÉDELMI KÖRZETEK

A Hortobágyi Nemzeti Parkhoz négy, a Kiskunsági Nemzeti Parkhoz pedig három tájvédelmi körzet tartozik. Alkossatok hatbetűs kifejezéseket a megadott félszavak felhasználásával! Ha ügyesek vagytok, néhány tájvédelmi körzet nevét kapjátok megfejtésül.

a) Jegyezzétek le a megfejtett természeti értékeket!

b) Válasszatok ki a megfejtésben szereplő tájak közül egyet, s írjatok arról három igaz állítást!

C	I	N		<i>1</i>	<i>2</i>	G	R	A		<i>13</i>	<i>14</i>
E	G	Y	<i>3</i>		<i>4</i>	G	Y	A	<i>15</i>	<i>16</i>	<i>17</i>
E	R	K	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	H	A	L	<i>18</i>	<i>19</i>	
G	A	L		<i>8</i>	<i>9</i>	K	A	K	<i>20</i>		<i>21</i>
G	Ö	N	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	S	Z	I		<i>22</i>	<i>23</i>

A szavak vége:

A	M	B	Á	S	Z	D	Ö	R	E	G	E
É	L	Y	F	I	T	H	Á	Z	L	V	A
			P	J	Ú	U	K	K			

A tájvédelmi körzetek neve (TK = tájvédelmi körzet):

a/1	3	23	16	10	17	19	18	1	13		
	14	18	16	22	5	10	2	6	8	13	
	21	11	12	4	2	14					
a/2	8	18	12	14	5	6	7	13	●	14	21
a/3	15	20	19	4	14	23	19	4	2	12	13
	●	14	21								
a/4	19	4	23	14	8	18	12	-			
	9	2	12	2	1	13	●	14	21		

3. HOL JÁRUNK?

A nemzeti parkok működési területén több „természetvédelmi terület” besorolású érték is található. Csoportosítsátok ezeket nemzeti parkonként!

1.	Bátorligeti-ósláp	6.	Kéleshalmi homokbuckák
2.	Cégénydányádi park	7.	Kiskőrösi turjános
3.	Császártöltési Vörös-mocsár	8.	Péteri-tavi madárrezervátum
4.	Debreceni Nagyerdő	9.	Szelidi-tó
5.	Hencidai Csere-erdő	10.	Tisza-kürti arborétum

4. TANÖSVÉNYEK

A Hortobágyi és a Kiskunsági Nemzeti Park tanösvényei sok-sok felfedezni valót kínálnak a kirándulóknak. A szavakból hiányzó magánhangzók pótlásával találjátok ki néhány ilyen tanulásra biztató sétaút nevét!

a)	B*R*NYP*R*S*T* / T*N*SV*NY
b)	B*L*MB*K* / T*N*SV*NY

c)	M*L*MH*Z* / T*N*SV*NY
d)	R*K*TTY* / T*N*SV*NY
e)	SZ*LK*H*LM* / T*N*SV*NY

5. KISKUNSAÍGI KIRÁNDULÁS

Válogassátok ki az alábbi felsorolásból azt a tíz növényt, amelyekkel találkozhattok egy kiskunsági kiránduláson!

bánati bazsarózsa	báránypirosító	békaliliom	erdei ciklámen
havasi iszalag	hegyi árvalányhaj	homoki árvalányhaj	homoki útifű
illatos hunyor	kék szamárlenyer	közönséges boróka	mezei iringó
nád	sulyom	szártalan bábakalács	sziki cickafark

6. HALASTAVAK A HORTOBÁGYON

A Hortobágyi-halastavak teljes területe a Hortobágyi Nemzeti Park területéhez tartozik. A tavak szerepelnek a nemzetközi jelentőségű vizes élőhelyek ún. Ramsari jegyzékén is. Az azonos mintájú szótagokból a tavak környékén élő madarak nevét állíthatjátok össze. Soroljátok fel ezeket!

BE	◇	BI	**	BOS	☼	BÖ	**	BÚ	☼	CI	☐
CSAG	●	CSI	◇	CSÖK	☼	DA	●	DAN	☐	DI	○
FATY	⌘	FÜG	☐	GE	☐	GÉM	■	GÓ	○	GŐ	☐
HA	◎	KA	**	KA	☐	KA	■	KIS	◇	KÓ	●
KŐ	⌘	LAS	■	LÁSZ	◎	LÖM	**	LÚD	▲	NA	■
NÁ	○	NAGY	●	NE	☐	NYÁ	▲	RÁLY	☐	RI	▲
RI	○	RU	●	SAS	◎	SI	☐	SZER	⌘	TYÚ	⌘
		VÍ	◇	VÖ	☼	ZI	◇				

7. A FÖLDIKUTYA

„Láttál-e már földikutyát? / Tuti, hogy még sohasem, / Földikutyák nem korzóznak / Felszíni terepeken...” – írja Lackfi János a földikutyáról. Vajon ti mennyire ismeritek ezt az élőlényt? Egészítsétek ki a szöveget a megadott kifejezésekkel!

A földikutya-félék legnyugatibb előfordulása a Kárpát-medencében, ezen belül is az (1)..... van. Amikor az Alföld legnagyobb részét mezőgazdasági művelés alá vonták, elterjedési területe (2).....

A földikutya körülbelül (3)..... méretű (18-24 cm testhosszúságú), zömök rágcsáló. Szeme (4)....., a fej bőre teljesen elfedi. Feje vastag koponyacsontú, széles és lapos; arckoponyája tompa ék alakú, a föld (5)..... alkalmas. Megfigyelték, hogy a földikutyák járataik „mennyezetén” lapos fejtetőjükkel egymásnak ütemes (6)..... jeleket adnak. Metszőfogai erős (7)..... Az állat tenyerén 2-2 erősen elszarusodott (8)..... van. Rövid farkát bundája teljesen elfedi.

A földikutya többféle típusú földalatti járatot készít. Táplálkozó járatai a felszín alatt csupán 5-10 cm-re húzódnak, az állat használat után (9)..... őket. A földikutya éléskamrákat is készít, amelyek 10-15 cm magas üregek. A tenyészidőszakban készített éléskamrák a táplálkozó járatok szintjében helyezkednek el, ám a télire gyűjtött táplálékot tároló kamrák jóval (10)....., legalább fél méterrel a földfelszín alatt vannak. Az állat „lakószobája”, vacka egy 20-30 cm átmérőjű üreg, amely a felszíntől mintegy kétarasznyi mélységben van. A földikutya évente csupán egyszer, (11)..... szaporodik, és általában egyszerre csak két utóda van. Kizárólag (12)....., főleg hagymákkal és gumókkal él; a lucerna és a herefélék gyökere, a burgonya, a takarmány- és cukorrépa, a sárgarépa és a petrezselyem gyökere kedvelt táplálékai közé tartozik. Táplálékát 10-15 cm-es darabokra aprítja, (13)....., egyenként vékony földrétegbe „csomagolja”, és úgy raktározza el. Ebben elülső lábának sajátos alkata segíti. A földikutya meghatározott talajviszonyokat igényel. Számára sem a kemény szik, sem a laza homok, sem a levegőtlen, (14)..... talajok nem megfelelőek, mivel egyikben sem tud járatokat készíteni.

Rejtett életmódja ellenére bőven vannak ellenségei: a menyét, a hermelin, a közönséges görény, de leginkább a (15)..... pusztítják. A hajdúbagosi rezervátum az egyik legjelentősebb hazai állományt őrzi.

A hiányzó kifejezések:

agyagos – Alföldön – ásógumó – beszűkült – betömi – csökevényes – hörcsög – kopogással
– kutyák – mélyebben – növényevő – szortírozza – tavasszal – túrására – vésőszerűek

8. MI LEHET EZ?

A titkos szavak megfejtéséhez növekvő számsorrend szerint kell összeolvasnotok a betűket. Nagyon röviden (egy-két mondat) magyarázzátok meg a megfejtésként kapott kifejezéseket!

a)	Á	Á	B	E	G	J	N	R	Y	Y
	4	2	1	8	9	7	5	3	6	10

b)	A	C	E	G	I	K	N	R	T	U	Y
	5	11	7	6	9	1	10	8	3	2	4

c)	A	A	K	L	Ó	P
	2	6	5	3	4	1

9. ELVARÁZSOLT ÉLŐVILÁG

Az Alföldön élő növények és állatok nevébe apró hiba csúszott. Javítsátok ki a helytelen betűket! Megoldásként jegyezzétek le a helyes fajneveket!

báránytaréj – ecetpázsit – gályatöcs – garázsölyv – gyári lúd – hadmacska – saru – sisakos sóska – székicsór – torz

10. KÉPKIRAKÓ

Állítsátok össze a kis képecskékből a Hortobágyi és a Kiskunsági Nemzeti Park címerét!

* * *

Megoldásaitokat **2021. március 20-ig** a következő címre várjuk:

Katona József Könyvtár – „Barátunk a természet”
6000 Kecskemét, Piaristák tere 8. Pf. 127.